

Gabriel Chifu

Gala „Scriitorii anului”

În zilele 1-3 noiembrie 2017 s-a desfășurat la Iași ediția a II-a a Galei „Scriitorii anului”, organizată de Uniunea Scriitorilor din România, Primăria Iași și Casa de Cultură „Mihai Ursachi”. Au fost invitați scriitorii premiați în lunile noiembrie 2016 - octombrie 2017 și președinții filialelor din țară. Actorul Ion Caramitru a susținut un recital extraordinar în timpul galei; iar scriitorii invitați s-au întâlnit cu cititorii din licee și facultăți în zilele/orele premergătoare.

Într-o sală arhiplină din complexul multifuncțional „Palas Iași”, cei șapte membri ai juriului (lipsind Eugen Negrici și Alex. Ștefănescu) au prezentat succint opera premianților, în ordine cronologică: Ioan Holban (**Varujan Vosganian, Gabriel Chifu**); Nicolae Oprea (**Al. Cistelecian, Nicolae Gheran**); Dan Cristea (**Gellu Doarian, Eugen Suciu**); Daniel Cristea-Enache

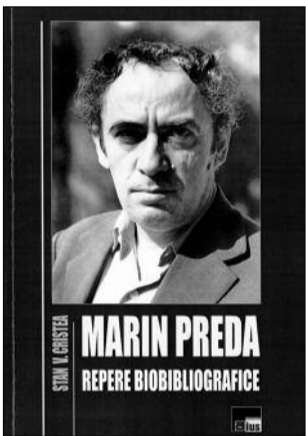
(**Mihaela Miroiu, Adrian G. Romila**); Mihai Zamfir (**Andrei Cornea**); Răzvan Voncu (**Andrei Pleșu**) și Mircea Mihăieș (**Bogdan Alexandru Stănescu, Mihai Șora**). Au lipsit de la festivitatea de premiere, din diverse motive: Al. Cistelecian, Nicolae Gheran, Andrei Pleșu, Bogdan Alexandru Stănescu.

Președintele juriului Mircea Mihăieș a fost și moderatorul galei, în absența președintelui U.S.R. Nicolae Manolescu din motive medicale. În urma jurizării finale a fost ales **Scriitorul anului** premiantul lunii martie pentru romanul „Ploaia de trei sute de zile” - **Gabriel Chifu**, care a donat partea materială a premiului pentru realizarea unui supliment al „României literare” în luna aniversării Unirii României. **(N.O.)**

Eveniment editorial

Stan V. Cristea - MARIN PREDA, repere biobibliografice, ediția a doua, revăzută și adăugită (Editura Aius, Craiova, 2017)

Istoricul literar Stan V. Cristea continuă cercetarea vieții și operii lui Marin Preda, dar și a receptării critice a „marelui singuratic”. Masivul volum (aproape 800 de pagini format academic) reprezintă cea mai minuțioasă biobibliografie a lui Marin Preda, desi autorul spune în *Nota asupra ediției*, cu modestie, că ea nu are pretenția de a fi exhaustivă, deși are toate elementele de fi contrazis. Lucrarea este structurată în trei mari secțiuni: *Reperete biografiei*; *Reperetele operei* (în volume și în periodice) și *Reperetele receptării* (în periodice și în volume). La acestea se adaugă indicii privind opera și indicii de nume, meniți a înlesni accesul rapid la opera și la referințele critice despre aceasta. Întreprinderea aceasta impresionantă a presupus o documentare de ani de zile în cele mai importante biblioteci din țară. Am spune că pare imposibil ca un singur om să facă o asemenea documentare, ea părând apanajul unui colectiv de cercetători, a unui Centru de Studii „Marin Preda”, la care istoricul Stan V. Cristea visează de mai mult timp. Până va fi fondat un asemenea centru, e de salutat efortul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman de a contribui la editarea acestei lucrări de referință pentru istoria literară, în general, pentru cercetătorii vieții și operei lui Marin Preda, în special, dar și pentru elevi, studenți, masteranzi, doctoranzi. Puțini dintre scriitorii noștri importanți au parte de câte un cercetător ca Stan V. Cristea care să le pună viața și opera în ordine.

Festivalul „Sensul iubirii”

În zilele de 20-22 octombrie, la Turnu Severin și la Kladovo (Serbia) a avut loc Festivalul internațional de literatură „Sensul iubirii”, inițiat și condus de 20 de ani de poeta Ileana Roman și susținut de Emilia Mihăilescu, directoarea Centrului Cultural Mehedinți. Au participat scriitorii din țară și din Serbia. La această ediție, președintele juriului a fost criticul literar Ioan Lascu, iar Marele Premiu a fost câștigat de poetul Mircea Dinescu, care cu această ocazie și-a lansat și placheta de versuri *Colierul din bomboane de colivă*. Premiul pentru roman a fost adjudecat de Jean Băileșteanu, Dumitru Augustin Doman, redactorul șef al revistei „Argeș”, a primit Premiul pentru critică literară, iar Mihai Barbu – premiul pentru reportaj literar.

Concurs national de poezie „Ion Chichere”

În zilele de 9-10 octombrie, la Reșița s-a desfășurat cea de-a doua ediție a Concursului national de poezie „Ion Chichere”.

Juriul compus din Cornel Ungureanu (președinte), Gheorghe Jurma, George Vulturescu, Costel Stancu, Radu Cernătescu a acordat următoarele premii:

1. Cristian Bistriceanu
2. Alexandru Marchidan
3. Iulia Daria Iacob

Concursul, organizat de **Casa de Cultura a Sindicatelor Resita**, s-a bucurat și de participare internațională - poeți români din diaspora. Au participat în total 50 de autori.

Reșița este cunoscut ca „orașul cu poeți” și nu se dezmente, impresionând modul în care și omagiază poezii, de la regretatul Ion Chichere, poet emblematic pentru oraș, până la cei actuali: a fost prezentat un film (30 min.) despre Ion Chichere și în memoria sa a fost organizat și un foarte frumos spectacol de muzica folk, fiind invitate nume sonore. Câștigătorii au citit din creațiile cu care au participat în concurs și premiile au fost în bani, cărți și în publicarea unui volum colectiv. Reșița a fost în seara de 10 octombrie o adevărată cetate a poeziei.

Un nou volum de Mihail Diaconescu

Editura *Magic Print* anunță apariția unui nou volum semnat de romancierul și istoricul literar Mihail Diaconescu.

Noul volum este intitulat *Discursuri*. El cuprinde discursuri rostite de domnul Mihail Diaconescu la ceremoniile solemne prilejuite de lansarea unora dintre cărțile sale la Palatul Prezidențial Cotroceni, la Palatul Patriarhal din București, în unele biblioteci.

Discursuri cuprinde de asemenea cuvântări rostite de romancierul Mihail Diaconescu la primirea titlurilor de doctor *honoris causa* (la Universitatea Oradea, la Universitatea Pitești, la Academia Dacoromână din București).

Volumul *Discursuri* pune problema teoretică și practică a cuvântărilor solemne, așa cum a fost ea discutată în cuprinsul retoricii antice și moderne (*Ars loquendi* și *Ars bene dicendi*).

Ținem să subliniem faptul că în ultimele decenii în cultura română nici un alt autor n-a mai publicat culegeri de discursuri.

De aceea volumul *Discursuri* semnat de domnul Mihail Diaconescu se anunță a fi un important eveniment literar. **(NICOLAE IOAN YORGOS)**

A trecut Dincolo și Lordul...

Așa îi spuneam cu toții scriitorului piteștean Traian Gărduș...

Vineri 20 octombrie, Lordul va fi aflat ce este Dincolo, după ce i s-a mântuit suferința trupească din ultimul an, marcat de o boală necruțătoare. Epigramist redutabil și printre ultimii cultivatori al sonetului, Lordul a fost un spirit care a iscat emulație în boema culturală piteșteană. Traian Gărduș a colaborat la diverse publicații din România: *Argeș, Astra-Brașov, Luceafărul, Albina, Orizont, Tribuna, Urzica*.

A debutat în colaborare cu Andrei Codrescu, în anul 1993, la Editura Dacia din Cluj, cu volumul de povestiri „Domnul Teste în America și alte momente realiste.”

Volum publicate: „Domnul Teste în America și alte momente realiste” (coautor, Editura Dacia, Cluj, 1993). „Poemele Afroditei”, Editura Zodia Fecioarei, Pitești, 1996, „Caleidoscop epigramatic” Editura Zodia Fecioarei, 2000, „Lacrima interioară”. Editura Atumn, Pitești, 2009, „Sonete desuete”, Editura Tracus Arte, 2014; împreună cu scriitorul Mircea Bârsilă.

Pe noi, condeierii tineri, ne strângea în juru-i, ne introducea în spiritul literaturii anglo-saxone (toată viața a fost profesor de engleză, chiar unul dintre cei buni), ne asculta poemele, povestirile și fragmentele de romane, ne oferea sfaturi pertinente și ne încuraja. Lordul ne-a învățat și cum să ne împrietenim cu vinul, cum să-i furăm acestuia sufletul, pentru a avea un suflet mai mare și încăpător pentru frumusețile cele tainice și nepieritoare...

Acum 39 de ani, în 1978, tot în octombrie, Lordul îi lua un interviu marelui fotbalist Mario Kempes, după meciul C.F. Valencia - F.C. Argeș. Gicu Dobrin, vrăjitorul pomenitului meci, îl prețuia și respecta pe Lord, întâlnirile celor doi erau lecții veritabile de politețe; iată, acum se vor întâlni și în eternitate, acolo unde sunt plecați, mai toți înainte de vreme, foarte mulți boemi piteșteni...

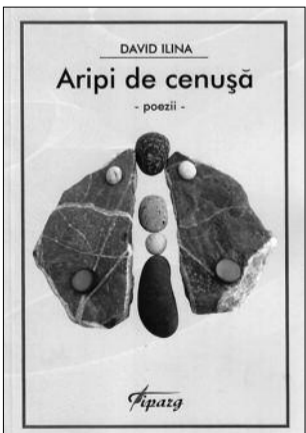
Dumnezeu să te ierte, Lordule, drum lin în Lumina Lină...

AUREL SIBICEANU

Aripi de cenușă

A apărut, la Editura Tiparg, volumul *Aripi de cenușă* al profesorului de filosofie David Iliana. După numeroase eseuri și proze publicate în reviste și volume, David Iliana surprinde, de astă dată, cu un volum de poezii.

Pagină realizată de D.A.D.

actualitate

**La grecii
antici, deși
înscrisă în
rîndul marilor
virtuți,
prietenia
cunoștea o
limită, cea a
jurămîntului
fals. Plutarh
consemnează
faptul că
Pericle, rugat
de un prieten
să-l ajute, a
declarat că e
gata a face
totul pentru
acesta, în
afară de a jura
strîmb cu
mîna pe altar,
astfel cum
pretindea
prietenul în
cauză.
Romanii
aveau, la
rîndul lor, un
dicton: Usque
ad aras
amicus
(Prieten pînă
la altar).**

aforisme

„Spaima de-a fi”

■ Individ robust care nu se îndură a îmbătrîni, de-o obezitate placidă, precum postura unui mare carnivor sătul care se odihnește. Posedă un fond solid de trivialitate și brutalitate, dar și o inteligență socială suficientă, care-i permite să le țină-n frîu, să adopte în lume o poză convenabilă. Ambițios, vrea să facă o impresie „bună”, însă fără a se supralicita, fără a păcătui printr-o megalomanie fățișă, dezavantajoasă. Îndeajuns de rațional pentru a-și atinge ținta. Doar urmărindu-l mai îndeaproape îți poți da seama de stratul său primitiv, care țșnește în răstimpuri în jeturile voluptuoase ale vorbulițelor porno, în gesturile care dovedesc latența unui bătaș. Animalul făpturii sale pare a se simți cu toate acestea relativ confortabil în țarcul comportării „civilizate” pe care și l-a confecționat singur. Se întâmplă ca săptămîni în șir să fie unicul meu interlocutor.

■ În Evul Mediu verdele era veșmintul medicilor, semnând culoarea ierburilor de leac, mulțumit a rămîne azi, după ce medicina a preferat roșul energic, inspirator de speranță, culoarea farmaciștilor.

■ Consecvența nu e totuna cu fidelitatea. Prima e o atitudine comportamentală, a doua una morală, care pot a nu coincide.

■ Virtualitatea „prozaică” a normalității, virtualitatea „poetică” a anomaliei. Impactul dintre ele uneori dur, alteori doar ludic.

■ „Ciinele vînează ziua, pisica noaptea. Nu este numai un animal al focului din sobă, ci și un animal absolut nocturn. Ochii, urechile, perii tactili, natura silențioasă, mlădie, somnul diurn o atestă. Nu vînează în haită și nu are nevoie de îndrumări; se simte bine în singurătate. De aceea, este în natura lucrurilor ca pisica să caute compania celor solitari. Ea ține de o altă latură a omului – de aceea în care el savurează cu plăcere trîndăvia, în care zăbovește la cîte o idee, compune poezii, fantazează și visează. Acolo își petrece ziua dormind, nu fără a visa ea însăși. Așa cum am observat la Manda, care își mișcă din cînd în cînd în somn botișorul, ca și cum ar pîndi un șoricel, sau își zbirlește coada, parcă s-ar apropia un ciine. Apoi oftează adînc, cu o profundă satisfacție” (Ernst Jünger).

■ O eliberare de tine însuți, coincidentă cu o adîncire în tine însuți. Indicibila bucurie a unei libertăți în sine, care dizolvă treptat percepția existenței vreunui țarm.

■ Cît de greu e să captezi în cuvinte ceea ce s-ar putea numi clipele de iluminare, cît de fad poate suna textul în cauză dacă nu contactează clipele corespondente ale cititorului! E ca și cum n-ai izbuti să închei o haină frumoasă ori să închizi un sertar cu obiecte de preț. Vezi, de pildă, **Jurnalul intim** al lui Unamuno, cu pagini nu o dată diluate de un extaz care în fapt se sustrage verbalizării.

■ Conștiința unicătății: o formă solemnă a durerii de-a fi.

■ „Ca să facem realitatea suportabilă, suntem cu toții siliți să întreprîm în noi o iluzie” (Proust). Dar iluzia nu se întreprînde astfel cu realitatea existențială, nu face corp comun cu ea? Cum am putea departaja satisfacător realitatea și iluzia?

■ Unele lăcuste și unii greieri pot face un zgomot în așa fel încît să nu ne dăm seama din ce parte se aude ecoul.

■ Infelicele I. Negoîtescu. De-o elegantă blajină, care nu părea a se lua prea mult în serios, „om de lume” dar capabil de impresionante retransări confesive (I-am văzut, acasă la Cornel Regman, cu fața scaldată în lacrimi), mi se înfățișa ca o întrupare a conștientății dintre lumesc și spirit: un soi de dandysm cu chipul întors spre interior. Capabil de-o neobosită elocvență, avea în timbrul vocii o subțiere ușor asprită în răstimpuri, un semnal de bunăseamă al unei sensibilități incomunicabile pe de-a-ntregul. Poate restul grațios al unei timidități. Părelnic relaxat, conserva urmele unui complex învins. Cred că era incapabil de ranchiună. Dacă se vedea pus în situația de-a contesta pe cineva (Eugen Barbu, Marin Preda, Eugen Simion, de la un timp Nichita Stănescu etc.), o făcea cu o convingere inocentă, cu o tărie morală care se dispensa de tactica suficient de răspîndită a unor ocoluri, relativizări, disimulări. Nu făcea parte dintre cei ce-și continuă stilul scriptic în oralitate, precum bunăoară Arghezi. Simplitatea opiniei în vorbirea curentă reprezenta oarecum alibiul complexității migălite și totuși elansate a scriitorului. Înfațișa o frunte largă, „eminesciană”, aidoma unui zenit senin al ființei, defel excesiv montat. Într-un rînd se pare că a și interpretat undeva rolul Lucafărilor... A fost unul din puținii oameni de neșovăitoare corectitudine pe care mi-a fost dat a-i întîlni. Exala o onoare interbelică. Conștiința valorii proprii pe care o avea fără doar și poate se asocia cu delicatețea maximă, cea cu care,

aș zice, ar avea grijă de-a se mișca astfel încît umbra sa să nu intersecteze umbra semenilor. Într-o seară de iarnă, ieșind împreună, tîrziu, de la restaurantul Casei Scriitorilor, I. Negoîtescu, îndatoritor, m-a invitat să-mi petrec noaptea la el (aveam un drum destul de lung de parcurs pînă acasă), la locuința sa de atunci, de pe Ana Ipătescu. Nefiind însă încălzită decît o singură cameră unde nu se afla decît un singur pat, ne-am văzut în situația de-a ne culca alături. Ei bine, ocazionalul meu amfitrion a avut o comportare impecabilă. Nici o vorbă, nici un gest n-a trădat, astfel cum ar fi tentat să-și imagineze cineva, vreo intenție homoerotică. Am stat de vorbă fără întrerupere pînă dimineața, mai bine zis eu ascultîndu-i cu sufletul la gură o lungă, impresionantă spovedanie, cuprinzînd inclusiv detalii din incriminata-i viață intimă. O sinceritate netedă, amară în pasionalitatea-i reprimată de o puritate a conștiinței.

■ I. Negoîtescu către mine: „Niciodată, dar niciodată n-am putut găsi un limbaj comun cu Eugen Simion”.

■ „Vă puteți imagina un alcool care să nu producă mahmureală? Chiar dacă pare greu de crezut că ar putea exista, Coreea de Nord susține că l-a inventat și că e făcut pe bază de ginseng. Lichiorul koryo pare băutura-minune făcută pentru a avea cetățeni cît mai fericiți” (**Dilema veche**, 2016).

■ În poezie, obiectele sunt de fapt antropomorfe.

■ A visa: a înfrunța în chipul cel mai convenabil neputința de-a fi.

■ „Mă gîndesc iarăși la Vlad Georgescu: povestea lui se articulează, cel puțin pentru mine, ca aceea a unei răscumpărări. Simetric opusă e aceea a lui Nicolae Balotă, pentru care am avut de cînd l-am cunoscut o admirație respectuoasă, în ciuda rezervelor pe care le avea față de el Negoîtescu, de care eram mult mai apropiat. (Cînd era vorba de el, Nego îi aplica deseori epitetul de «iezuit».) Aceste rezerve m-au mirat multă vreme, pînă cînd, - prin 1971-1972, eu fiind încă în România - am văzut articolele lui Balotă din **Scînteia**. Ce-l făcuse pe acest intelectual erudit, după ani grei de închisoare pînă în 1964, după ce publicase în perioada de miniliberalizare a regimului multe eseuri în periodice și cîteva cărți solide de critică fără nici cea mai mică concesie politică (citisem cu plăcere **Euphorion** și cartea **Urmuz**), să devină colaborator la «organul central» al Partidului Comunist? După plecarea mea din țară am aflat că Balotă fusese numit (în 1974), de către partea românească, profesor mai întîi la München și apoi la Paris. (...) Cum își va fi putut justifica față de el însuși semnarea pactului diabolic? Se va fi văzut - megaloman și cinic ascuns - ca un fel de nou Faust, evitînd astfel rușinea și disprețul de sine? Cine poate ști? Și o altă întrebare tulburătoare: cum a putut el să-și urmeze, cu o aparentă seninătate o carieră literară distinsă, egală, pătrunsă de același umanism și înainte și după încheierea pactului?” (Matei Călinescu). Cînd eram colegi de redacție la **Familia**, Balotă, abia ieșit din detenție, pe atunci o prezență intelectuală ireproșabilă, obișnuia să-mi repete o vorbă: „Orice este posibil”. Nu bănuiam că ea va avea o malefică acoperire în propria sa existență.

■ Spaima de-a fi, spaima de-a nu fi. Între ele doar mărturia taciturnă a oglinzii în care te măsoari.

■ La grecii antici, deși înscrisă în rîndul marilor virtuți, prietenia cunoștea o limită, cea a jurămîntului fals. Plutarh consemnează faptul că Pericle, rugat de un prieten să-l ajute, a declarat că e gata a face totul pentru acesta, în afară de a jura strîmb cu mîna pe altar, astfel cum pretindea prietenul în cauză. Romanii aveau, la rîndul lor, un dicton: *Usque ad aras amicus* (Prieten pînă la altar).

■ Viața a și trecut, *fără să bagi de seamă*. Cum orele unei zile în care ai fost sufocat de treburi ori, dimpotrivă, în care n-ai făcut nimic. Aici contrariile se conciliază insidios.

■ A. E.: „În joacă se face poezia, dar dacă și soarta?”.

■ A. E.: „Presupun ce e în mîntea confratelui nostru X, pus pe succes(e). După ce mi-am înfrînt rivalul și i-am luat locul - își zice - de ce să nu-l laud? Un cîștig suplimentar. Îmi voi proba generozitatea?”.

■ Cutare e prea vulgar pentru a putea fi un om de caracter. O natură clisoasă. Dar nici „distincția” căzînită a cutăruia nu e de bun augur. Uneori a aceluiași...

■ Cea dintîi informație despre fabricarea țuicii apare în 1570, în localitatea Turț, care a dat pînă azi numele unui sortiment al acestei băuturi. Se pare că etimologia cuvîntului e românească, generînd termenii corespunzători din sîrbo-croată (*cujka*) și din săsește (*tsuikë*).

■ „Cel mai sîngeros dictator al secolului XX este considerat de ruși drept cea mai importantă personalitate din istorie, potrivit unui sondaj publicat recent de Centrul Levada. Invitați să aleagă cea mai importantă personalitate din istorie, rușii l-au plasat pe prima poziție pe fostul dictator cu origini georgiene care a condus Uniunea Sovietică timp de aproape 30 de ani, din 1924 pînă-n 1953: Iosif Vissarionovici Stalin a fost liderul de stat care a trimis la moarte zeci de milioane de oameni și a cărui memorie are parte de o resuscitare sub regimul Putin. Potrivit sondajului Centrului Levada, 38% dintre ruși cred că Stalin este cea mai importantă personalitate din toate timpurile. Fostul dictator sovietic este urmat la mică distanță de actualul lider de la Kremlin, Vladimir Putin (34%), aflat la egalitate cu Aleksandr Pușkin, considerat a fi poetul care a pus bazele literaturii ruse moderne. Primul lider al Uniunii Sovietice, Vladimir Ilici Lenin, s-a ales cu locul 4 în preferințele rușilor, cu 32%, iar Petru I cu locul cinci, cu 29%. Primul străin din top este Napoleon I, pe locul 14 cu 9%. Ultimul sondaj de acest gen datează de acum cinci ani. Atunci Putin se plasa pe poziția cincea, după Stalin, Petru I, Lenin și Pușkin. Sondajul a fost efectuat în perioada 6-7 aprilie, pe un eșantion de 1600 de persoane cu vîrsta de cel puțin 18 ani, din 137 de localități, iar repondenții au putut alege mai multe variante în același timp” (**Historia**, 2017).

■ 15 ianuarie, dacă nu mă înșel, Ziua zăpezii. A. E.: „Pe cînd Ziua ploii, a vîntului? Dar Ziua ploiiului?”.

■ Curios, am întîlnit undeva opinia că sărăcia ar fi mai legată de lume prin nediferențierea sa de aceasta, în vreme ce bogăția ar însemna o dislocare din firescul lumii. Al lumii celei ce întrunește totuși bogăția sumei existentului...

■ Iubirea e insașiabilă doar de sine, nu de ființă. Ființa în schimb e insașiabilă atît de de sine, cît și de iubire.

■ A. E.: „Recunoaște, nu o dată constatăm un fapt care ezităm a-l afirma fățiș. Textele unor autori celebri din trecut ne apar, nouă celor de azi, excesiv de elementare, stîngace, fastidioase, admirația pentru ei, bătută-n cuie, venind dintr-o stimă istorică mai curînd decît din actualitatea recepției. Le acordăm prețuirea convenită unor vîrstnici venerabili pentru carismaticul lor trecut. Dacă nu mă înșel, Paul Zarifopol s-a ocupat de acest subiect. Iată și o opinie a lui Hegel: „La Seneca găsim multe lucruri edificatoare, înălțătoare, întăritoare pentru suflet, antiteze pline de spirit, retorică, finețe a distincțiilor, dar simțim în același timp, în fața discursurilor sale morale, răceală și plictiseală”.

■ Toată viața am visat să am ferestre largi la locuința mea și nu le-am avut niciodată...

■ Există senectuți fierbinți aidoma unui calorifer încins, datorită puzderiei de neîmpliniri pe rol de combustibil. Atît de numeroase și de solicitante, încît e prea cu puțință să fi trecut deja hotarul acestei lumi.

■ Teroarea originalității. „Incredibil, dar adevărat! În China s-a lansat recent moda extensiilor de păr la nas. Dacă pînă acum era jenant ca firele de păr din fosele nazale să iasă la iveală, iată că acum a apărut ideea să fie accentuate. Extensiile la păr de la baza nasului sunt deja la mare modă în China și există zvonul că încep să apară și în SUA” (**Click**, 2017).

■ Partea a doua a Banchetului grec, cea numită *symposion*, era închinată băuturilor, licoarea preferată fiind vinul îndoit cu apă, vinul „civilizat” (*sympinein*), prețuit stimulent al discuției.

■ Misterul excepției. Opera de artă reprezintă excepția, nu regula. Cu cît e mai rară, cu atît emoția ce-o generează e mai puternică. Dacă la un moment dat există o inflație de produse de acest gen, rezultatul riscă a fi o păguboasă nivelare a percepției lor estetice.

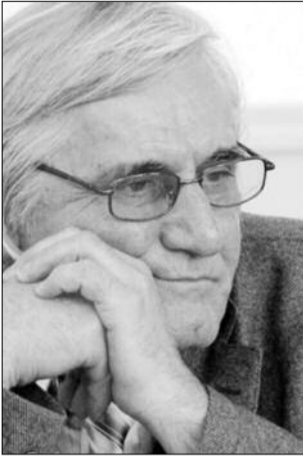
■ Cuvinte care se caută amoros, se întîlnesc în extaz, cuvinte care se feresc unele de altele, a căror posibilă asociere le umple de spaimă.

■ Să fie Ion Ciupureanu un Bacovia al Craiovei? Aceeași tăietură bizară a persoanei, aceeași melancolie dusă pînă la aparenta indiferență a rostirii, aceeași febrilitate învăluită mai curînd în stranietate decît în dorința de-a se comunica pe sine. Același rol marginal al ființei, parcă dinainte stabilit, unica șansă de care dispune fiind cea de a-și legitima expresia în aparenta absență.

■ Senectute. Poți privi acum cu un ochi relativ obiectiv înfățișările acestei lumi care în curînd te va expulza. E o concesie pe care țî-o face lumea. Nu cumva e concesiia sa majoră?

■ „Jurnale, corespondență: a cincea roată la căruță și probabil singura care continuă să se învîrtească postum” (Ernst Jünger).

Nicolae Oprea

Nicolae Oprea

Fără să adere la unul dintre cenaclurile prin care se afirmă generația, tânărul plecat din Lăicâii Muscelului s-a automodelat în singurătatea sa oneșteană prin lecturi și experiențe dintre cele mai diverse, cu har înzestrat, dar și cu multă trudă și tenacitate într-o poezie. Interferând planurile biograficului și mitologicului până la confuzie, Izbășescu realizează un ansamblu poetic armonios, în cadrul căruia lirismul coabitează cu epicul epopeic, trăgându-și substanța deopotrivă din memoria afectivă și cea livrescă.

CRONICI

In memoriam:

Gheorghe Izbășescu (1935 – 2017)

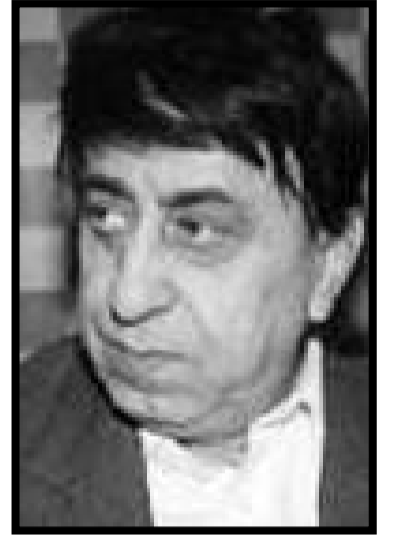
Poetul (dublat sporadic de prozator) Gheorghe Izbășescu s-a născut în 8 septembrie 1935, în comuna Lăicâii (astăzi, sat al comunei Cetățeni) din fostul județ Muscel (azi, Argeș). A urmat școala primară și gimnazială în satul natal, Târgoviște și Boteni, iar liceul la celebrul „Ienăchiță Văcărescu” din Târgoviște, pășind aievea pe urmele prozatorilor din „Școala de la Târgoviște”. După absolvirea liceului în 1953, se înscrie la Facultatea de Filologie a Universității din București, întrerupând cursurile în anul al IV-lea din motive familiale, pentru a reveni după mai mulți ani la Filologia Universității din Iași, pe care a absolvit-o în 1970. Din 1962, s-a stabilit în orașul Onești, din județul Bacău, funcționând ca profesor navetist în Tg. Trotuș și Oituz, iar din 1975 ajunge profesor al Catedrei de Creație literară a Casei pionierilor, transformată în Clubul elevilor

*

Cu excepțiile favorizate de forța grupărilor studențești omogene din București, Cluj și Iași – *Cenaclul de Luni, Echinox, Alma mater* –, majoritatea optzeciștilor debutează cu silită întârziere, mulți după evenimentele din 1989, când dispărea cenzura (și autocenzura). Cred că prin intervenția intempestivă a cenzurii comuniste („desființată” în ultimii ani, în fapt mascată sub inofensiva titulatură de „Direcția presei”) s-a creat o situație nefirească în dinamica literaturii contemporane, un decalaj anormal. Dar optzecistul prin adopție Gheorghe Izbășescu (născut la doi ani după Nichita Stănescu!) îi depășește în așteptare cu un deceniu, în vitregia vremurilor totalitariste, ajungând să debuteze aproape de cincizeci de ani. Fără să-și trădeze vârsta, ignorându-și aievea generația biologică, poetul din Onești se integrează firesc în poezia anilor '80, deși se alătură unor congeneri aflați deja la a doua sau a treia carte. Așa se face că primul său volum, din 1984, va fi apreciat pe măsură și fără complezență de critica literară în exercițiu, începând cu Laurențiu Ulici, criticul dedicat cu totul debutanților prin rubrica sa *Prima verba* (devenită carte) și încheind cu autorul primei istorii a generației tragice din *întunecatului deceniu nouă*, Radu G. Țeposu.

Viața în tablouri - publicată la doi ani după câștigarea Concursului de debut al Editurii Albatros din 1982 - era, într-adevăr, o carte unitară, construită expert în jurul a două motive ordonatoare de sorginte mitologică: al lui Orfeu și al călătoriei inițiatice. Va fi completată în anul următor, cu *Garsoniera 49*, la fel de omogenă, conturând un topos poetic inconfundabil. Firul editorial se întrerupe aici, din pricina cunoscute deși par obscure, fiind reluat după revoluție, abia în 1993, cu *Ansamblul de manevre* și, mai ales, *Coborârea din tablouri*, considerată de autor „partea a treia a unei cărți cu subiect unitar”. După care, poetul parcă lansat în căutarea timpului furat sub comunism recuperează febril manuscrisele din sertar, în volumele rotund gândite, cuprinzând și poeme rescrise: *Melodrama realului* (1995), *Cântece de mântuire și Muza din tomberon* (ambele, în 1998), *Mona-Ra* (2000); iar mai târziu: *Jocurile minții* (2007), *Experimente mentale* (2009) și *Pietonii lui Pan* (2010). Se adaugă acestora antologiile de autor: *Ulise al orașului*, în două ediții: 1994 și 2008, ultima considerată „definitivă” (dar la Izbășescu nimic nu este definitiv!); *Melodrama realului*, 2003 (reluând titlul volumului din '95), cea mai reprezentativă; *Un pumnal sub cămașă*, 2009, care încorporează și poemele din volumul publicat în 2007, *Jocurile minții*. Iar în anii din urmă publică un singur volum: *Râsul galben din adânc* (2012). În toate acestea, granița dintre inedite și poemele selectate este greu de precizat, întrucât poetul

după 1989, când devine director al instituției. În acest cadru înființează Liga Culturală *Zburătorul* și, în martie 1990, întemeiază revista cu același nume (în descendență Iovinesciană), al cărei redactor șef este pe toată durata apariției, în care va milita consecvent pentru literatura tânără. Devine membru al Uniunii Scriitorilor din România în 1990, în Filiala București, iar în 2002 se numără printre fondatorii Filialei Pitești a U.S.R. Doborât de o boală necruțătoare, s-a stins din viață în 9 octombrie 2017, în singurătatea apartamentului său din Onești – echivalentul *garsonierei 49*, toposul poetic de la debut -, departe de prieteni și rudele din Târgoviște care l-au susținut. A fost înmormântat într-o criptă a familiei din cimitirul Mănăstirii Viforâta, în prezența câtorva scriitori din Filiala Pitești.

rescrie febril poemele de odinioară, adaugă și restructurează asiduu, uneori fără avertisment, dând alt contur ciclurilor anterioare. Izbășescu este un perfecționist în felul său, cu oarecare tușe de narcisism, fiindcă dacă își recitește poemele (și o face) simte imperios nevoia să modifice ceva: dacă nu cuvântul, măcar accentul unui enunț poetic tipărit în alt context.

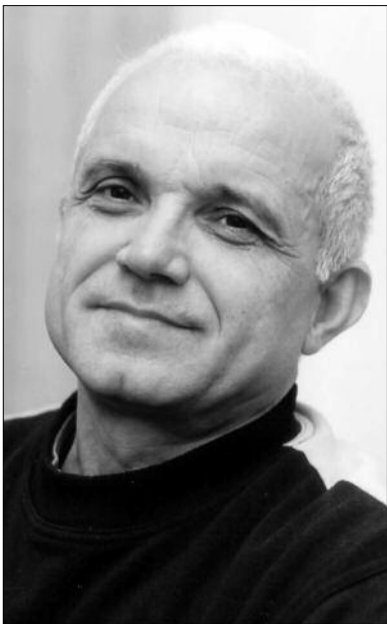
Valorificându-și deprinderea de arhitect al cărții, Gheorghe Izbășescu alcătuieste în 2007 un volum reprezentativ, *Jocurile minții*, unde înalță eșafodajul antologiei pe stâlpii poemelor definitorii; considerate astfel de critica literară sau/și de el însuși. Devine acum mai pregnant principiul ordonator al călătoriei inițiatice întreprinsă sub semnul confuziei dintre vis și real. Poetul străbate *drumul contemplativ*, cum îl denumește metaforic, cu privirea bifurcată spre mit și realitate. Planurile se suprapun aievea printr-un *acord perfect* (cu titlul unei arte poetice) încheiat între poet și mitograf în scopul concilierii dintre poezia cotidianului și perspectiva mitologică. Deși induce cititorului convingerea că procedează recapitulativ la modul fidel, el își recompune universul poetic printr-o dispunere în trepte, marcând mai apăsător etapele cunoașterii și autocunoașterii. Grupajul (și antologia) se încheie cu o excelentă ars poetica de sfârșit al drumului contemplativ: „Biografia mea nu e decât o hartă de piele, / învelișul trupului de ideograme înfrânt, / pe care tot călătoresc precum ninsoarea / ce-și leapădă din nori muzica rece pe pământ. // Motiv să se învrednicească sufletul, să caute / sfînxul din noi, cel dezbrăcat de haine. / Trufașul musafir ce ne divulgă indiscret, / cui nu te-aștepti, ermetismul falselor taine.” (*Harta de piele*). Din asemenea versuri și, în genere, din poemele de temelie ale antologiei transpare sentimentul dedublării poetice, în regimul mișcării oscilatorii între planurile de referință ale viziunii: mitic sau biografic. „Ulise și Scribul: convenția semiotică a unui singur bărbat” – enunță poetul care și-a stabilit promontoriul în *garsoniera 49*, topos liric insolit în perimetrul căruia devine posibilă întrepătrunderea ficțiunii epopeice cu realitatea cotidiană.

Deloc întâmplător, Gheorghe Izbășescu a fost distins cu unul dintre premiile Colocviului Național *Generația '80 la maturitate* de la Pitești din 2010, când îl denumeam veteranul generației. Prin vârstă, el s-ar situa în afara generației optzeciste, fiind mai aproape de Nichita Stănescu, Cezar Baltag și Ilie Constantin – deschizătorii șaizecismului poetic. În cazul lui, însă – caz rarissim – trebuie luat în seamă nu timpul biologic, ci timpul creației (și *timpul lecturii*, așa spune). Pentru că s-a format / afirmat efectiv în spiritualitatea optzecismului postmodern. Fără să adere la unul dintre cenaclurile prin care se afirmă generația, tânărul plecat din Lăicâii

Muscelului s-a automodelat în singurătatea sa oneșteană prin lecturi și experiențe dintre cele mai diverse, cu har înzestrat, dar și cu multă trudă și tenacitate într-o poezie. Interferând planurile biograficului și mitologicului până la confuzie, Izbășescu realizează un ansamblu poetic armonios, în cadrul căruia lirismul coabitează cu epicul epopeic, trăgându-și substanța deopotrivă din memoria afectivă și cea livrescă.

Deși slăbit de boală, cu două luni înainte de moarte, Gheorghe Izbășescu elaborează ediția a II-a, reordonată și adăugită, a volumului *Râsul galben din adânc* cuprinzând patru cicluri unitare: *Iisus ne-a deschis în cer albă poartă, Fără pericole nu există minuni, Podul de fier peste Trotuș*. Primele două cicluri cu sens unitar (*Iisus ne-a deschis în cer albă poartă și Fără pericole nu există minuni*) învederează înclinația religioasă a poetului contemporan care își nutrește viziunea din drama Mântuitorului. Autorul *vieții în tablouri* de odinioară conturează acum un tablou schematic, în tușe esențiale, cu scene biblice relevând principiul de regenerare purificatoare. Discursul poetului captat de miracolul divin, în registru descriptiv-pictural, cu accente hagiografice, culminează în imnul final al ciclurilor, *Vinul Învierii*. Printr-o trăsătură specifică poeziei sale, Gheorghe Izbășescu îngemănează mitul cu realitatea. Cum altădată era revalorificat mitul oiseic, mitologia biblică se interferează, de această dată, cu existența cotidiană a ființei poetice, cu supapele memoriei afective larg deschise. Balansul dintre real și imaginar apare mai expresiv în poemul care dă titlul celui de-al doilea grupaj, *Fără pericole nu există minuni*. Din străfundurile memoriei, sunt recuperate simbolic ecurile copilăriei din satul natal, cu incursiunile în miraculoasa natură sub zodia zeului Pan. Sentimentul stăruitor al trecerii ireversibile în lumea umbrelor (*simțind c-a venit vremea, în enunț poetic*) conduce spre împăcarea cu sine sub *securăa timpului*: „Domestic și poznaș animal, eu acum / vorbesc desigur / ca fiu al râurilor zgomotoase din Lăicâi / ce mi-au schimbat curtea ispitelor de-acasă / într-un drum tainic, pentru înlocuitorii de mâine. // Când eram doar o eșarfă lunecând / pe ferestre, / nu întrezăream securăa timpului / ce înainta tiranic, sfătuită de zei. // Și nici nu hotărau alții pentru mine / când să mi se usuce ziua-n gât: numai că atunci eram atât de tânăr / iar muzica-n oase trăia din obișnuință. // Numai că atunci îmi mânam cvadriga / vijelios, ca pe o șansă, zău. / Fără să bănuie că nu sunt eu stăpânul / de pe capră, / ci doar închiriatul, vremelnic, vizitativ.” *Râsul galben din adânc*, volumul pe care poetul n-a mai apucat să-l expedieze pe adresa Editurii Junimea are conturul unei alegorii despre ultima vârstă de creație poetică, marcată de intensitatea sentimentului trecerii și petrecerii pe drumul vieții și al morții.

Liviu Ioan Stoiciu

Două lansări de față cu o parte dintre personajele din cărți, la Focșani și Adjud

Am primit cu inima strânsă vestea că trebuie să particip la două lansări, la două cărți ale mele (care se completează una pe alta), apărute în 2017: romanul „Transfer” (Polirom) și jurnalul-poem „Ajuns din urmă” (Junimea). Editorii știu demult, eu nu suport lansările — în majoritate făcute „pe picior”, cu invitați care vorbesc despre cartea ta politicos (necitind-o sau frunzărind-o la derută; neapărat laudându-te în gol), lansări la care nu cumpără decât unul-doi cartea, ceilalți de față așteptând să le-o dai tu cu autograf, din prietenie (de parcă editorii ți-ar da cartea pe gratis, în afara celor 20 de exemplare-semnal, rapid risipite). Rar au loc și lansări de carte „pe bune”, cu prezentatori de greutate, care nu-și permit să păcălească auditoriul și la care să se cumpere cinci-zece exemplare dintr-o carte. Sincer, mă simt prost la toate lansările, mai bine lipsă... Anul acesta am pe piață două cărți legate de Focșani și Adjud, cu personaje familiare (orice localnic reușind să recunoască locuri și personaje). Cum spun, fără să am vreo contribuție, am fost rugat să vin la lansarea cărților mele la Târgul de carte de la Focșani joi, 28 septembrie și apoi în cadrul Săptămânii Bibliotecii Municipale Adjud, vineri, 13 octombrie 2017. La Focșani am locuit, știți, din 1975 până în 1990, căsătorit cu prozatoarea Doina Popa, cu copil, am lucrat la două licee și la Biblioteca Județeană Vrancea (în apartamentul în care am stat, locuiește și azi o soră a mea, Ita, cu soțul și fiica; vreau să spun că mai am rude la Focșani; plus nașul de căsătorie, un unchi din partea Doina Popa). La Adjud am și azi casa părintească (o ruină), în curtea ei și-a ridicat fratele meu Marian o casă a lui, „modernă”; tot la Adjud locuiește o altă soră a mea, Mela, la bloc, dar ea e mai mult plecată în Italia, la fiul ei căsătorit cu o italiancă). Firește, cei din familie, pomeniți, cu copiii lor, sunt și ei personaje în cele două cărți ale mele. E amuzant, e prima oară când mi-au citit cărțile cei din familie (ajunși personaje în ele, ați înțeles), mă refer exclusiv la aceste două cărți apărute în 2017. Motiv în plus să am posibilitatea să descopăr o altă dimensiune a unor lansări... Povești. La Focșani nu mai există viață literară după ce au murit rând pe rând „titularii” (mereu mândri că erau membri ai USR: Florin Muscalu, Traian Olteanu, Ion Panait, Dumitru Pricop, Corneliu Fotea, Mircea Dinutz sau Viorel Munteanu, C. Ghiniță, Apostu Vultureanu; dar și Puiu Siru, sufletul lumii scriitoricești, și eseistul Florin Paraschiv; a dispărut și Luca Pițu, însă el nu s-a implicat deloc în viața literară de la Focșani, îi ajungea Iașul, deși locuia la Focșani), scriitorii rămași preferă să nu intre în rolul celor care te aplaudă, colegial (Gh. Neagu, fost director al revistei *Oglinda literară*, dispărută, frustrat că n-a mai fost susținut din bani publici; sau Ioan Dumitru Denciu, mai mult plecat „la moșie în Oltenia”; amândoi cunoscuți ca prozatori, dar scriu și poezie și eseu). Mai locuiesc azi la Focșani poetul Virgil Panait (Filiala USR Bacău i-a premiat o carte), el a venit la lansare, alături de omul de afaceri de succes Constantin Ștefănescu, poet, o personalitate aparte, care preferă să stea în penumbră (cred că el a fost singurul cumpărător al cărților mele). „Tinerilor” apărute nu le-am trezit interesul: Janina Vadislav și Florinel Agafitei (m-au evitat, m-aș fi bucurat să-i revăd). Gh. Neagu a cultivat un cenaclu la Focșani care a scos pe bandă mai mulți autori de cărți de versuri și proză, mie mi-au rămas necunoscuți. Nu știu dacă mai publică M.C. Voicu

și C. Dușcă, amintiți în jurnalele mele. Las la o parte publiciștii care au publicat cărți, prezent era Val. Muscă. Nu mai pun la socoteală nici profesorii care se respectă, tip Neagu Costică și Valeriu Anghel, cu cărți publicate și care coordonează publicații. La ambele mele lansări a vorbit Culiță Ioan Ușurelu, care locuiește la Odobesti, conduce Liga Scriitorilor Vrânceni și o revistă intitulată *Salonul literar*, are un festival anual la care împarte zeci de diplome și, anul trecut și anul ăsta a publicat două volume (de vreo 800 de pagini) intitulate „Vrancea literară. Antologia scriitorilor vrânceni”. N-avea cine altul să mă prezinte. Jenat, a mărturisit din start că n-a citit nici romanul „Transfer”, nici poemul-jurnal „Ajuns din urmă”, a vorbit „la general”... De fapt, la ambele lansări, și la Focșani și la Adjud mi-am prezentat singur cărțile (a intrat în discuție și Opera Poetică, volumele 1 și 2), asigurându-i pe cei de față, mai în glumă, mai în serios, că eu mi-am citit sigur cărțile și... știu despre ce vorbesc. La Focșani, Biblioteca Județeană n-a solicitat de la edituri, pentru a fi lansat, decât romanul „Transfer”. I-am lăsat eu un exemplar din „Ajuns din urmă”. La Adjud, Biblioteca Municipală a pus la vânzare, la lansare, nu numai exemplare din „Transfer” și „Ajuns din urmă”, ci și din volumul doi din Opera Poetică (Paralela 45)... La Focșani, directoarea Bibliotecii Județene (colegă mie de serviciu până la Revoluție, Teodora Fintinaru) a fost rezervată, distantă (s-a scuzat că e bolnavă; ediția din acest an a Târgului de carte de la Focșani, ținut într-un cort instalat în Piața Unirii, în zile friguroase, a fost un eșec, marile edituri au refuzat să participe). La Adjud atmosfera a fost deschisă, cordială, directoarea Bibliotecii Municipale, Tatiana Valea a prefațat lansările cu două conferințe (Corneliu Antoniu despre poezie și Doina Popa despre condiția de prozatoare de azi). O surpriză, mi-a prezentat romanul „Transfer” scriitorul Adrian Botez (premiat al Filialei USR Bacău; poet și prozator, critic și eseist, director al revistei fondate de el, *Contraatac*), din care rețin mai jos câteva paragrafe, de curiozitate (e un text critic de patru pagini). M-a bucurat că la lansările mele de acum au fost de față Doina, Mela, Ita, Marian (adică o parte dintre personaje, din familie; altele au murit) — nu și nepoții mei, copiii lor, azi la 30-40 de ani (care nu mă citesc, și așa: Cosmin și Arthur; nici fiul meu, Laurențiu, nu mă citește; mi-a citit ultimele romane nepoata Alina).

Adrian Botez, titlu: AFTELE, MASTURBAREA ȘI RATAREA CONTINUĂ A ESENȚIALULUI: vol. „TRANSFER”, de LIVIU IOAN STOICIU (Editura Polirom, Iași, 2017)

Cronica lui Adrian Botez începe cu: Despre spațiul cu „n” dimensiuni, despre „scurtcircuitarea” temporalităților, până la desființarea lor în Unica Sinteză Atemporală — se știe și se vorbește de mii de ani, prin ALCHIMIE și ASTROLOGIE. Din păcate, „cele mai înalte științe” (cum le numește Învățătorul, din novela belgianului Jean Ray — „Psaltirea din Mainz”) n-au fost și nu sunt la îndemâna oricui: ele sunt supranumite „științe regale”, au fost practicate de preoții templelor sacre și de cei mai dotați spiritual dintre ucenicii lor, inițiați o viață de om... — ...și, de aceea, și azi, în așa-zisa „modernitate”, ele sunt luate în răs (mai abitur ca altădată!), de tot mai josnica populație de plebei ignari, aproape grohăitori, ai Terrei...

Continuă Adrian Botez (îi respect literele de tipar, ortografia originală): În această zonă, tulbure și extrem de periculoasă, prin necunoscut și prin absoluta incontrollabilitate, încearcă, și LIVIU IOAN STOICIU (cu timiditate și

Poemul de colecție

Arcadie Suceveanu

Chiar așa

Chiar așa: beau vin de lemn câinesc,
mănânc pâine de zar
mă încălzesc (de-a dracu!) la focul
gropii cu var
mă bălbâi, tușesc, cad mereu de acord
înghit zoile cu demnitate de lord
colorez marginile nopții, cioburi de zile
— Clanț! mă fotografiază îngerul (monstru mic pe șenile)
clanț! clanț! — și a doua zi apar în reclamele luminoase
pictat cu tot cu carne și oase

Chiar așa: trecut prin zodii și avataruri
mă câștig pe mine însumi la zaruri —
trist și urât și nefiresc
poet postmodernist în caftan boieresc
mulgând moara costelivă cu aripile cosoroabe
ca pe-o sondă din Emiratele Arabe
ori lustruind (cu sângele) aceste cuvinte poeticești
pe care le las moștenire
urmașilor mei Văcărești

Chiar așa: vine îngerul (aceiași) simandicos
mă întoarce pe față, pe dos
și zice: cinstiți cetățeni, melanholiile și tristețile
îi sunt bune pe toate fețele
iar din aceste preaincâlcite sentimente și stări
împleți-vom scripeți, pârgii și scări
pe care să urce și să coboare
timpul pierzându-se în legănare
până dincolo de dincolo și peste

— Vrednic este?
— Vre-e-e-dnic e-este, vre-e-e-dnic e-este
vre-e-e-dnic e-este

precauțiuni infinite, cum se și cuvine...) să-și aducă personajele noului său roman, „Transfer”. Evident că nu poate oferi nici garanții, nici soluții, la problema „hiperspațiului”, a spațiului cu „n” dimensiuni — dar, spre deosebire de colegii săi scriitori — măcar încearcă: folosindu-se, ca de niște palide și nesigure argumente (aproape hilare, în fața preagrăbiților și jalnicilor locuitori ai zilei de azi...), de străvechi eresuri, de sacre tradiții și, mai cu seamă, de intuiție („voci interioare”). Dar demonstrația sa, de fapt, morala întregului său roman, este că oamenii sunt total nepregătiți pentru experimentarea sacralului suprem, despiritualizarea și mimarea, revoltătoare și jalnică, a „credinței” (innămolită în superstiții și formalism senil, chiar de către Biserica-de-Zid!), parazitarea percepției sacrale, prin fleacuri evenimentiale, prin gălăgie babilonică, infernal-înutilă și asurzitoare de Duh, prin pierderea „antelor” spirituale și a capacității de discernământ valoric, prin instincte înjosite — îi livrează, complet dezarmați și îngreșător de grosolani, în fața **SUBLIMULUI NECUNOSCUȚ** (care **SUBLIM NECUNOSCUȚ** nu depersonalizează, ci revelează, după inițieri cumplit de periculoase și de profund dureroase [a se vedea „aftele” și „tumorile” ce-l torturează, în roman, pe personajul central, experimentatorul ne-experimentat spiritual și, până la urmă, dovedit **ne-vrednic de inițiere** — pedagogul **OLIMPIU**], **REVELEAZĂ EUL ESENȚIAL, EUL DIVIN: „Adevărul e că Oli [Olimpiu] n-are cum să priceapă vocile interioare, n-are destulă liniște, nici distanță. Nici n-are parte de atâta singurătate, să mediteze, să aprofundeze și să audă esențialul”** — cf. p. 330.

Adrian Botez încheie cu: LIS devine, prin acest roman, un continuator al acelor celebri (și inițiați!) scriitori meditativi ai Terrei, care, mereu, îndeamnă omenirea la ieșirea din sinele său strangulator (sinucigaș), și eliberarea în **SINEA COSMICO-DIVINĂ**.

Asta e situația. Am avut parte de două lansări la Focșani și Adjud „în familie”, fără iluzii.

23 octombrie 2017. BV

Luminița Zaharia

reciclare

erai un bărbat în floarea vârstei
te îmbrăcai în combinezon
de astronaut
să fii misterios la văzut
credeai c-aveai
pe vino-ncoa'
pe pupă-mă etcetera
dar, vai
erai doar un bărbat de pai
un bărbat pixelat
cu suflet paraplegic și blurat
un bărbat matlasat
un bărbat vinovat...

am tăiat aerul în două
că între două nu te plouă
mi-era încă milă
de zăcămintul neexplorat
din tine
mergea o reciclare
din temelii
și m-am apucat
să te înzorzonez
în poezii

epilog:

azi te găsec aproape atrăgător
așa presat și alb-negru-ntr-o carte
când mă plictisesc
sau nu rimăm amîndoi
fără regret dau fila mai departe

grațiere

cineva mă așteaptă mereu la cotitură
degeaba pămîntul a fost creat rotund
noi tot n-am priceput acest mesaj
construim numai în colțuri
paralelipipedul ne e tare accesibil
altfel cum să ne ascundem unii de alții
cum să ne ascundem de viață?

după fiecare zid cineva mă pîndește
bau! zice vînzătorul de iluzii, *nu scapi de mine
pînă nu cumperi măcar un flecușeț!*
bau! zice iubitul de ocazie, *așa-i că te-am
speriat*

*că inima ta bubuie-n spaimă
la fel ca în iubirea-pe-veci?*
bau! rîde banul, fără o motivație anume
și fuge să-și bată joc și de alții

m-aș închide singură într-o cameră goală
dar sunt deja încuiată în mine
trupul meu are colțuri tăioase
sufletul e șlefuit pe muchii

**relațiile sunt
de mai multe
feluri**

**ele se pot
clasifica după
enșpe mii de
criterii**

**se poate vorbi
zile-n și
despre ele**

**se pot face
analize ample**

**teze de
doctorat**

L.Z.

de răufăcătorii lumii
bunfăcătorii au fost toți corupți

– *grațiază-mă, Doamne,
cu grația ta,
pune-mi în frunte o stea!*
stelele nu au colțuri, cum s-a dus vorba,
sunt rotunde și luminoase
sau cel puțin luminate

– așa ca tine, draga mea?
mă întreabă omul visat
care m-a botezat Luminata
poate doar el se mai pricepe azi la grațiat

îi întind încrezătoare lopata

într-o relație

relațiile sunt de mai multe feluri
ele se pot clasifica după enșpe mii de criterii
se poate vorbi zile-n și despre ele
se pot face analize ample
teze de doctorat

se poate divaga
se poate perora
se poate face orice ai chef
în cadrul, în afara lor, cu ele, în ele, pe ele
așa cum pe cîmpii cresc floricele

o rețea de socializare m-a somat
să-mi definesc relația din habitat
am selectat *într-o relație*
ca să nu cad de proasta satului
să dau oareșce culoare
habitatului

dar să vedeți subconștientul cum începu el
să freamăte
să-ntrebe el cum în ce fel și de ce
și inima, să nu se lase mai prejos
se puse și ea pe anchete
să scriu, dom'le, clar, pe perete
relația cum anume se desfășoară
dacă e serioasă sau ușoară
dacă doarme în botine roșii
dacă îi plac tinereții sau moșii
zînele zmeii galoșii

ce să mai inventez, nu aveam chef
destul am bătut cîmpii poeziei
am spus așadar adevărul gol goluț (și
irremediabil golan!)
cum evoluez an de an
de cînd am ales partea cu cartea:

într-o relație mereu incertă cu viața
și deschisă cu moartea

deh chestie de egocentrism infantil
(nu e nimic subtil)

Hai

că vă mărturisesc un secret
(dacă vă interesează probabil nu)
mi-am început oameni buni
la 4,08 minute fix azi dimineață
mi-am început deci Călătoria
(fără surle fără trâmbițe
doar cu câteva inutile regrete)
spre ultima mea toamnă albastră

Atlas ceresc

Norii deasupra munților
desenează acest atlas mișcător
un cartograf nevăzut
acolo Scandinavia perfect trasată
fără aurore boreale
și Norvegia și Suedia și Finlanda
și mai la sud (oare unde-o fi pe cer sudul)
alea Estonia Letonia Lituania
între Golful Botnic și Golful Finic
n-am văzut Rusia Marea Baltică da
și din aceiași nori strălucitori
se desenează Asia Mică/Turcia
și ceva mai încolo dincolo de Creta
acoperită în parte de un nor antic
în formă de cadă Sirtele aia Mică și aia Mare
pe urmă parcă-am deslușit Coloanele lui
Hercule
da' n-am văzut Americile
Și vîntul deodată a risipit toți norii

Magda Grigore

În numele poemului

(în marginea pădurilor de fagi)

Am ajuns ca prin vis, purtând povara verii,
în marginea pădurilor de fagi.
Ochi și sânge, carne și oase
am adus cu noi, grăbiți,
învelite în pânza vârstei de mătase.
Am trăit, am iubit, am urât,
am întrebat, am răspuns –
am ieșit în prag tuturor
să le ascultăm glasul,
am plâns,
ne-am ascuns...
și iar am ieșit din frică și bucurie, rotunjiți,
mai flămânziți,
mai înfrunziți
în candoarea verii oneroase.

În lung și-n lat am umblat
și, totuși, parcă am fi visat,
parcă nici nu am fi fost noi,
atât suntem de reci și de goi
în marginea pădurilor de fagi.

Acum ne căutăm un adăpost
(endemice și fragile coleoptere!).

În lume nu mai e nici rost, nici loc, nici
timp,
noi am ieșit din anotimp,
din crisalida verii am plecat visând
căldura altor veri la rînd...

Dar azi pădurea fagilor își coase,
în coaja cenușie,
vârsta de mătase.

un țivlit de pasăre neștiută
străpunsă pădurea de brazi
și m-am simțit singur
într-un pustiu albastru
întrebându-mă cum va fi să arate
lumea asta când n-oi mai fi

Sunetul zilei 1

Se lasă seara
e-o ciripire nebună în văzduh
argintii săgetările rândunicilor
prin liniștea spulberată
peste crestele munților
o zare de solară evanescență
undeva niște câini latră
la ultima umbră a zilei
a da a zilei ce va fi
un alt viitor trecut

Sunetul zilei 2

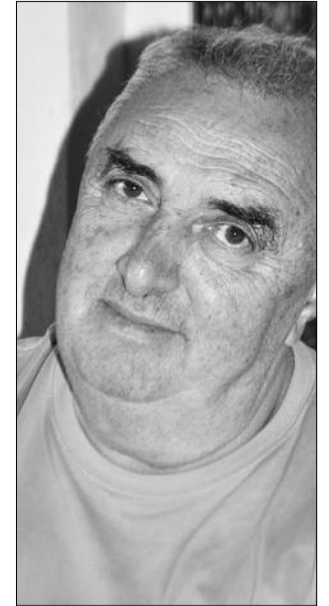
Îmi țiuie urechile
dar nu pot acoperi
țuitorile clipelor
pierzându-se-n sine
Un om stă gol pușcă
gol pușcă pe-n picior de munte
și brusc și-a ridicat brațele
într-un V triumfal
apoi a urlat spre pădure
a fost ca un țuic acut
(și i-a răspuns dintre brazi ecoul
ca un egocentric
țuic în urechile zilei)

George Coandă

Toamnă albastră

Hop
uite cum mama dracu' de trecură
sau se scurseră-n Clepsidra
(o fi mai corect zis/de precizat)
80 (opt-zeci) de clipe hai-hui
da' ce te pui cu ce mi-ai dat/odat
bunule infinitule tainicule Tată
(că d' aia viața omenească-i o taină)
măsuratu-m-ai cu șublerul Tău
de aici pan' aici ți-ajunge
și dacă n-ai știut ce să faci alo
cu ce ți-am dat e pe răspunderea ta
în sac doar tu ști ce-ai băgat au ba
răspunderea mea fu doar atât
să te aduc pe lume
suflându-ți pe nări Duhu-Mi basta
Panta Rhei totuși Panta Rhei
timpul (tâmpită convenție)
crește-n urmă-mi sau înainte-mi
habar n-am da' pe bune habar n-am
păi se umflă nădușește crapă
dospește mustește se umbrește
mă veți judeca în Viața de Apoi
dacă o fi să mai fie Istorie
deocamdată nu mă încercă
frigul morții zău că nu mă încercă
mărșăluiesc încă mărșăluiesc
pe bune mărșăluiesc spre...
prin prigoanele Existenței/Prezenței
știți vă anunț (mă denunț)
mi-am dres inima cu instalații noi
de la fluierul piciorului drept și acum
drept mă fluier singur
zburdând prin miriște

Trenul nostru

Tu ești un punct pierdut în vast decor,
Iar ceasul gării-n veșnicii se sparge.
Secundele acum se nasc și mor,
Dar trenul nostru nu se mai întoarce.

În ritmul roților tu mă îngâni.
Tot plânger pe timpul ce mi te adună.
Ce ironie s-ajungem bătrâni
Și tineri să rămânem împreună.

Eu tot te caut unde te-am pierdut
Și merg pe mâini și merg pe picioroange
Și-o iau pe drumul vechi de la-nceput
Și tot mergând doar urma ta m-atrage.

Astăzi, chiar dac-aș vrea nu pot să plec,
C-aceste drumuri duc spre nicăieri.
Iar trenul tău mă duce spre înec
Și trenul meu mă duce doar spre ieri.

Iar globul pământesc s-a strâns subit
Și-n nicio țară nu te-am mai aflat.

Îți amintești cum ne-a primit destinul
Ce l-am trăit sub bolțile de crini?
Trăiam sălbatic în Prezent Continuu,
Înlănțuiți de miile de mâini.

Lasă mestecenii să cânte în vânt

Stropește-mi inima cu smirnă și mir,
Dulceața și parfumul divin să le respir.
Îmbracă-mă pe veci cu roua harului sfânt
Și lasă mestecenii să cânte în vânt.

După copaci se-ascunde copilăria mea.
Din mână-i ciugulesc sfinții iezi câte-o
stea.
Stă la umbră, pe iarbă curată și verde.
Frumoasa mea, așa o minune n-ai crede.

După copaci se-ascunde copilăria mea,
În joc de-a baba-oarba, sub cer de
peruzea,

Dincolo de iubire e piatra de tăcere,
Sculptată-n nemurire, statuie de durere.

Dincolo de ninsoare e apa prinsă-n chingi,
Dincolo de-orizonturi, tărâmul ce-l
îvingi.

Dincolo de poveste e doar pustietate.
Dincolo de speranță-s povești
neîntâmpate.

Cenușă

Vorbele tale s-au făcut cenușă.
Nu mi-ai lăsat deschisă nicio ușă.

Să nu spui nimic de aspra-nserare.
Vorbele tale mă îmbracă-n ninsoare.

Să nu spui nimic despre marginea zării,
Când vântul ne trimite cenușa-ntristării.

Cenușa aceasta e singura vamă.
Cum să trecem de ea, iubita mea doamnă?

Unde să găsim alte vorbe-n cenușă,
Când cenușa ne așteaptă la ușă?

Vorbele tale s-au făcut cenușă.
Nu mi-ai lăsat deschisă nicio ușă.

Dacă încerc în zări vreo treaptă,
Cenușa ta la ușă mă așteaptă.

Clopot

Poți deveni un clopot răsunător și lin,
Frânghia să te poarte în dangăt opalin?
Și spulberat în sunet să te topești în zări,
În cântecul de clopot ce bate-n depărtări?

Mai pune-mi, Doamne, o aripă

M-ascund în mine ca-ntr-un labirint.
Azi dragostea nu poate să îndure
Aceste ascunzișuri de alint,
Când luna de pe creste mi-e secure.

Fiorul tainic iarăși mă străbate.
De ce m-ascund? De cine-mi este frică?
Mă-ntreb mereu când orologiul bate.
Și-s trist că am rămas cu o aripă.

Mai pune-mi, Doamne,-n gânduri o aripă
Și-aruncă peste mine-o nouă haină.
Când dragostea pierdută se-nfiripă,
Căldura Ta s-aducă vechea taină.

M-ascund în mine ca-ntr-un labirint.
Și versul meu nu poate să îndure,
Că Tu ești tăvălugul de argint,
Iar luna, peste cer, e o secure.

Sunt fructul perfect

Sunt fructul perfect, frumos ca o rimă..
Sunt fruct de dar, a venit vremea mea!
De vă iubesc, eu nu am nici-o vină.
De muști din mine, muști ca dintr-o stea.

Sunt fructul perfect, frumos ca o rimă
Și stau pe ram sub razele de soare.
Dacă mă rupi, nu este nicio crimă,
Dar fiecare mușcătură doare.

Că te iubesc se vede negreșit,
De-aceea bat pământu-n lung și-n lat.

De-aceea privesc florile de mosc,
Ce le-am păstrat în suflet amândoi.
Parfumul lor de-atunci îl recunosc
În gările uitării dintre noi.

Și iată cum mă ungi în mir de nard
Spre drumurile-mpătimirii noi.
Secundele în turnuri albe ard
Și ceasul bate rar din doi în doi.

Nu te mai văd. Umbli, pe unde?
Probabil te ascunzi chiar în oglinzi.
Probabil însăși umbra mea te-ascunde,
Probabil între pleoape mi te-nchizi.

Eram în noapte o oglindă vie

Iubește-mă și ține-mă sub pleoape,
Când soarele răsare din genune.
Sfințește-mă sub streșina de noapte.
Oricum, prin vreme, praful mai rămâne...

Eu știu că ora dragostei e aur pur,
Împrăștiat în zările deșarte.
Cuprinde-mi cât se poate gândul bun,
El poartă aurul tot mai departe.

Eram în noapte o oglindă vie,
Care s-a spart sub bolțile cerești.
Doar tu mai stai în vechea melodie
Și chiar prin cioburi vrei să mă privești.

În cântecul ce-adoarme în floarea de cais.
Toate-au trecut și toate sunt doar vis.

Stau în întuneric, sub vechiul prag al
morții.
Inima ta-i mireasma florilor bolții.
Primesc purificarea acestor urgii.
Pe dealuri, mestecenii coboară nostalgii.

Copilăria noastră este acum poveste.
Doar iezii-o ciugulesc în iarba de pe
creste.

Stă-n ochii triști ai mamei și-n așteptarea-
i caldă,
Și-n puiul căprioarei ce-n inimi ne
tresaltă.

Un soare nou se naște din pruncii noștri
azi,
Iar mugurul pocnește pe-al timpului
obraz.
Fărămă ești, fărămă din vechiul pământ,
Dar lasă mestecenii să cânte în vânt.

Dincolo de poveste

Dincolo de poveste e doar pustietate.
Dincolo de gândire e-o mare de păcate.

Dincolo de credință e crezul mântuirii.
Dincolo de iubire, oceanul adormirii.

M-a fascinat tăcerea, pe ea n-o pot ajunge.
Eu nu iubesc tăcerea. Tăcerea-n mine
plânge.

**Eu știu că ora
dragostei e
aur pur,**

**Împrăștiat în
zările deșarte.**

**Cuprinde-mi
cât se poate
gândul bun,**

**El poartă
aurul tot mai
departe.**

**Eram în
noapte o
oglină vie,**

**Care s-a spart
sub bolțile
cerești.**

**Doar tu mai
stai în vechea
melodie**

**Și chiar prin
cioburi vrei
să mă
privești.**

Din poezia lumii

Jacques PRÉVERT (1900 – 1977), Franța

În traducerea lui LEO BUTNARU

S-a născut în apropiere de Paris într-o familie burghezo-aristocratică. La 15 ani trece prima treaptă a bacalaureatului, după care renunță de a mai urma, oficial, vreo școală, preferând universitățile bulevardelor pariziene, bistrourilor, ale boemei ca mediu existențial și de manifestare. După primul război mondial se încadrează în mișcarea suprarealiștilor, avându-i de colegi și prieteni pe Apollinaire, Picasso, Dalí, Magritte etc. Scrie poeme, scenarii, texte pentru cântece și pamflete acide. Debutează editorial la 46

de ani cu volumul de versuri „Paroles”, care devine foarte popular grație limbajului familiar, jocurilor de cuvinte și așa-numitului realism poetic. Alte volume de versuri: „Istorii” (1946), „Copiii care se iubesc” (1947), „Spectacol” (1951), „Ploaie și timp frumos” (1955), „Lucrurile și altele” (1972). A publicat mai multe cărți pentru copii, piese de teatru, are la activ o bogată filmografie.

DUMINICĂ

Pe Bulevardul Gobelins printre arborii stând smirna

O statuie de marmură m-a condus de mână
Azi în zi de duminică cinematografele-s pline
De pe ramuri păsări privesc la omeneasca lume

Iar statuia m-a-mbrățișat n-a văzut dar nimeni
Decât un copil orb care mi-a făcut din deget.

CALUL ROȘU

În manejul minciunii
E calul roșu al surâsului tău
Se tot rotește
Și eu stau acolo ca plantat
Poți să zici
Cu tristul realității bici
Și nu am nimic a spune
Surâsul ți-i la fel de adevărat
Ca adevărul meu împătrit.

TOAMNĂ

Un cal se prăbuși-n mijloc de alee
Peste el frunzele prind a cădea
Dragostea noastră tremură
Și soarele de asemenea.

LA MICUL DEJUN

El și-a turnat cafea
În ceașcă
A turnat lapte
În ceașca de cafea
A pus zahăr
În cafeaua cu lapte
A mestecat
Cu lingurița
Își bău cafeaua cu lapte
Apoi lăsă din mână ceașca
Fără a-mi spune un cuvânt
După care își aprinse
O țigară
Dând drumul la
Inele de fum
Scutură scrumul
În scrumieră
Fără să-mi vorbească
Apoi se ridică
Punându-și pălăria
Îmbrăcându-și treniul
Pentru că afară ploaie
Și a plecat
Prin ploaie
Fără a-mi spune un cuvânt
Fără a privi spre mine
Și eu mi-am luat
Capul în mâini
Izbuclind în plâns.

ALICANTE

Pe masă o portocală
Rochia ta pe covorul greu
Și tu în patul meu
Dulce prezență a prezentului
Prin vălurate perdele
A nopții răcoare
Căldura vieții mele.

VARĂ

O înghețată pe nemâncate
Singur la aman fără un ban
O față de șaisprezece ani
Mai stând în picioare
Place de la Concorde

În amiaza de cinșpe august
În plin soare.

VEȚI VEDEA ATÂT CÂT VEȚI VEDEA

O față goală înoată în mare
Un bărbat bărbos pășește pe apă
Minunea minunilor unde e
Miracolul anunțat de cu vreme?

PRIMA ZI

Cearșafuri albe în dulap
Cearșafuri roșii pe un pat
Un copil în mama sa
Mama în spații ce dor
Tatăl pe coridor
Coridorul în casă
Casa în oraș
Orașul în noapte
Multă până dimineață
Moartea în strigăt
Copilul în viață.

CÂNTECUL PĂSĂRII

Pasăre ce zboară-atât de lin
Pasăre roșie caldă ca sângele
Pasăre-atât de tandră pasăre hazlie
Pasăre care dintr-o dată se sperie
Pasăre care brusc lovește
Pasăre care vrea să evadeze
Pasăre singuratică și agitată
Pasăre care vrea să trăiască
Pasăre care vrea să cânte
Pasăre care vrea să țipe
Pasăre roșie caldă ca sângele
Pasăre ce zboară-atât de lin
Aceasta e inima ta copilule drag
Inima ce bate atât de trist din aripi
În pieptul tău atât de dur și de alb.

GRĂDINA

Mii și mii de ani
Nu sunt îndeajuns
Pentru a spune despre
Mica secundă din eternitate
În care m-ai îmbrățișat
În care te-am îmbrățișat
Într-o dimineață cu lumină de iarnă
În parcul Montsouris la Paris
În Paris
Pe pământul
Pământul care e o stea.

DREPTUL DE A PRIVI

Tu
Eu nu te mai privesc
Viața mea mai mult
nu te privește
Îmi place ceea ce-mi place
și asta mă privește doar pe mine
și mă vede
Îmi place ceea ce-mi place
eu le privesc
ele îmi dau dreptate.

BARBARA

Amintește-ți Barbara
În acea zi ploaie ne-ncetat peste Brest
Și tu pășea surâzătoare
Frumoasă încântătoare
Sub ploaie abundentă
Amintește-ți Barbara

Ploua din plin peste Brest
Și eu te-am trecut strada Siam
Tu surâdeai
Și-ți răspundeam la fel surâzător
Amintește-ți Barbara
Tu cea pe care nu o cunoșteam
Tu cea care nu mă cunoștea
Amintește-ți
Amintește-mi acea zi
Nu uita
Bărbatul retras într-un pridvor
Ce te strigă pe nume
Barbara
Și tu ai alergat prin ploaie
Radioasă încântătoare
Aruncându-te-n brațele lui
Amintește-ți Barbara
Și nu mă muștra că te-aș fi tutuit
Tuturor celor pe care-i iubesc le spun tu
Chiar dacă n-a fost să-i văd o singură dată
Le spun tu celor ce se iubesc
Chiar dacă nu-i cunosc
Amintește-ți Barbara
Și să nu uiți
Acea ploaie înțeleaptă și bucuroasă
Pe fericitu-ți chip
Peste acest oraș fericit și el
Acea ploaie peste mare
Peste zidurile arsenalului
Peste bărcile din Ouessant
Ah Barbara
Ce război trăncănitor
Ce-ai ajuns tu ce te-ai mai schimbat
Sub această ploaie de fier
De foc și de sânge
În brațele celui care te mângâie
Îndrăgostit
Care e mort dispărut sau poate încă-i viu
Ah Barbara
Peste Brest ploaie fără-ncetare
Cum ploaie și-atunci
Dar nu mai e același lucru totu-i distrugere
Asta-i ploaie de doliu de groaznică pustiire
Și nu mai e furtună
De fier de oțel și de sânge
Pur și simplu norii
Precum câini de pripas
Au dispărut prin ape din Brest
Și vor putrezi departe undeva
Cât mai departe de Brest departe
Unde n-ar mai fi rămas nimic.

CÂNTEC

Noi în ce zi suntem astăzi
Suntem în toate zilele-roi
Prietenul meu
Noi suntem în viață
Dragostea mea
Ne iubim și viețuim
Viețuim și ne iubim
Și nu mai știm ce este viața
Și nu mai știm ce este ziua
Și nu mai știm ce-i dragostea.

IMENS ȘI PURPURIU

Imens și purpuriu
Peste Grand Palais
Soarele iernatic apare
Și dispăre
Ca el și inima-mi va dispărea
Și tot sângele meu va porni
Să te caute
Dragostea mea
Frumoasa mea
Și te va găsi acolo
Unde te vei afla.

**Imens și
purpuriu
Peste Grand
Palais
Soarele
iernatic apare
Și dispăre
Ca el și
inima-mi va
dispărea
Și tot sângele
meu va porni
Să te caute
Dragostea
mea
Frumoasa
mea
Și te va găsi
acolo
Unde te vei
afla.**

traduceri